

Fenstadsøkningen

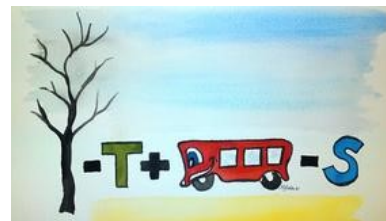
Organ til fremme av det kulturelle, sosiale og aktive miljø i Fenstad

Nr. 3 • 2019 • Utgiver: Fenstad vel

Julegrantenning 7. desember 2019

God Jul

Har du noe på hjertet?

Fenstad vel og redaksjonen til Fenstadsøkningen vil gjerne ha flere bidragsytere til innhold i avisen. Vi har som målsetting å ha en blanding av gammelt og nytt stoff i hver utgave. Noen aktuelle artikler og noe historisk fra Fenstad. I tillegg er vi åpne for andre forslag til innhold.

Vi har også en ambisjon om å trykke mange flere luftfotografier fra Fenstad. Det ser ut som dette begynte rundt midten av '50 tallet og gikk frem til utpå '90 tallet. Vi ønsker derfor at dere som har slike fotografier hengende å ta kontakt. Vi kommer og tar et bilde av det og lager en historie rund stedet vi ser.

Denne avisen er fenstadfolkets organ og er en mulighet for å publisere informasjon som kan være av allmenn interesse. Kontaktinformasjon finner du på siste side.

Vi ønsker alle en God Jul.

bjornsandvold • Follow

...

Redaksjon: Boye Trantum, Vivi Aaslund, Ingrid H. G. Østvold

Årets sommerrebus er avsluttet og trekning av premier ble gjennomført på velhuset 28.okt.

Vinner av førstepremien ble Trude Nordlie. Vi gratulerer!

53 personer gjennomførte årets rebus og det må vi si oss meget fornøyd med. Vi har fått meldinger om at en del rebuser var vanskelige, men løsbare. Inntrykket er at de fleste ønsker litt utfordring som krever mye tenking og samarbeid.

Eksempel på en av årets rebuser ser slik ut:

+ kvedeframføring - v + fornavn statsråd + n

Hvile

+ stev

-v + lne

+ n

= Hvilesteinen.

Ny rebus vil komme til våren. Håper enda flere vil være med.

Fenstad vel er aktive på nett og i sosiale medier.

Fenstad vel

www.fenstad.no

@fenstadvel

Hvor er dette?

eller fokusert på en spesiell detalj. Alle kan være med å gjette på hva det er eller hvor det er.

Send inn ditt svar til Ingrid Helene Grøtta Østvold, sms 93287262 eller på e-post post@mybelovedones.be.

Som fast spalte vil vi nå trykke bilder fra Fenstad, med en litt uvant vinkel

Foto: Hans J. Brekke

Smårollinger i FENSTAD

Se her barn (og foreldre).

I Fenstad finner du mange tilbud for våre minste innbyggere. Av fritidsaktiviteter har vi lokalt turn, ski, håndball, fotball og barnegruppa til Fenstad jeger- og fiskerforening. Det er noen lekeplasser her og der, ballbinge på skolen og ikke minst naturen. Det finnes turmuligheter både for liten og stor alt etter passende alder. Bli kjent med gapahuker i skogen som ligger på flotte plasser og et godt mål å ha for turen—hva er vel bedre enn å spise kveldsmaten til utsikten i Gapahuken ved Jellum, det stille vannet

ved Ellingsjøen eller Lågsjøen.

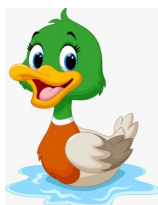
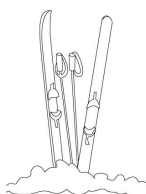
Vi vil i 2019 ha et lite rebusløp for familien så man kan bli litt bedre kjent. Klarer du å løse denne oppgaven så vil dere finne et bilde på plassen. Send inn ditt svar til Ingrid Helene Grøtta Østvold, sms 93287262 eller på e-post post@mybelovedones.be.

Om du finner svaret på alle 3 rebusene i «Fenstadsøkningen» i løpet av året så er du med i trekningen av en premie!!

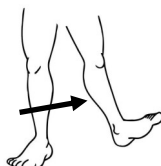
Her kommer tredje rebus

- E

- D

FENSTAD VEL PÅ INSTAGRAM

Vi oppfordrer alle i Fenstad til å dele bilder på Instagram. Instagram er et sosial bildetjeneste.

Du finner oss under [@fenstadvel](https://www.instagram.com/fenstadvel)

Ved bruk av hashtag så er bilder «søkbare» og tilgjengelige om man har offentlig profil. Bruk f.eks [#fenstadvel](https://www.instagram.com/explore/tags/fenstadvel) [#fenstadimithjerte](https://www.instagram.com/explore/tags/fenstadimithjerte) «[fenstadskogen](https://www.instagram.com/explore/tags/fenstadskogen)» [#fenstad](https://www.instagram.com/explore/tags/fenstad)

Vi vil plukke ut noen bilder fra Instagram og ta med i Fenstadsøkningen i neste nummer.

gardinstang

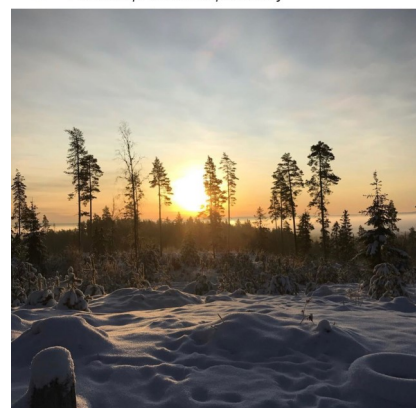
...

tove_myrlund · Følg

Fenstad, Akershus, Norway

...

Gardene i Fens

En gang et senter nord i bygda

Tekst: Vivi Aaslund

Ile-grenda, 1955

Som en lite landsby ligger Ile-gardene på en høyde i terrenget på vestre side av fylkesvei 177.

For uten driftsbygninger er Nordre og Søndre Ile omkranset av en gammel meieribygning, et tidligere landhandleri, villaeiendommer, og litt i utkanten den gamle Ihle skole, nå Fenstad velhus. Et teglverk har også vært i drift her.

Navnet Ile har sin opprinnelse i *ile*, oppkomme, og gardene ble sannsynligvis ryddet i eldre jernalder, før år 800. Bruksnavnet i dag er Ihle.

I middelalderen eide Fenstad kirke og Fenstad prestebol to små parter i Ile, men det vites ikke om hvilken av gardene det gjelder. Det tyder imidlertid på at begge gardene i det store og hele har vært bondegods, altså eide av bøndene selv. Til tider har det vært samme eiere av begge garden.

Gardene ble tidlig delt i to bruk. I 1577 hadde både Nordre og Søndre Ile betegnelsen fullgarder. I

høymiddelalderen (1130-1350) er det registrert to gardar til i området, Stokkeberg og Mannerud. Begge ble liggende øde etter svartedauen. Senere ble Stokkeberg lagt til Nordre Ile mens Mannerud ble et underbruk under Søndre Ile.

Som en følge av at Kongen krevde skatt av sagbruk, så viser registreringen fra 1622 at bøndene på Ile, Rolstad og Grinder hadde en sag sammen. Kildene opplyser ikke hvor saga lå, men det må ha vært ved Kampåa.

På slutten av 1700-tallet er det opplyst at Ile hadde seter like nord for Lågsjøen. I bekken mellom Ile og Valstad lå det sannsynligvis ei kvern. I 1950-årene lå det fortsatt noen steiner i bekken som nok var rester etter dammen.

Gardene eide i fellesskap Ile seterskog. Området ble solgt i 1835 og fikk bruksnummer 2 under begge gardsnumrene. Skogen ble i 1860-årene oppdelt ved handel og makeskifter og

Kilde: Nes Bygdebok, Raumnes, Digitalarkivet

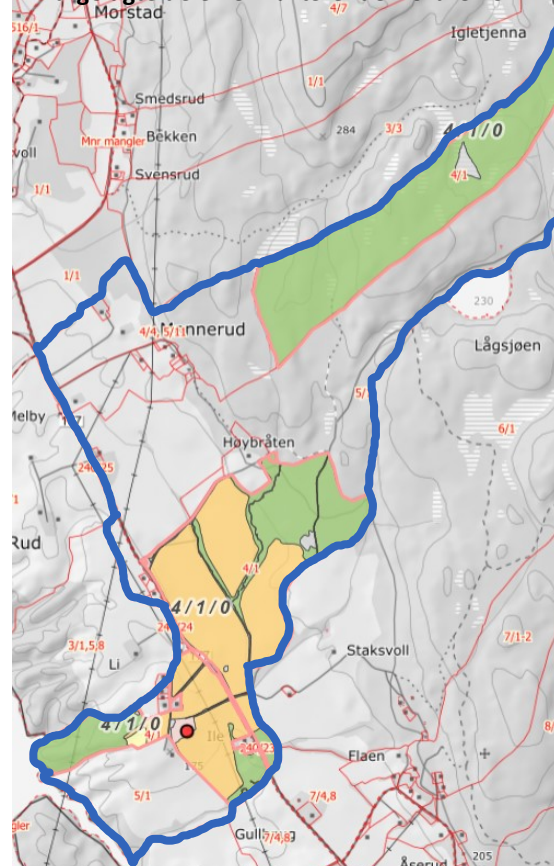
tilhører nå andre gardsbruk i Fenstad.

Under Nordre Ile finnes tre fredede kulturminner. Ved Skrabben på begge sider av fylkesveien ligger et gammelt gravfelt. I grøfttekanten er det funnet del av mulig hengebrynje. I området for øvrig er det registrert kokegrop fra jernalder og branngrav fra vikingtiden.

Nordre Ile

I 1593 nevnes Knut som bruker. I tillegg til å eie over halvparten av denne garden, eide han også en parti i Søndre Ile samt flere eiendommer både i Nes og utenbygds. Etter hans tid ble Nordre Ile delt i to bruk. Disse eksisterte i rundt hundre år før garden igjen ble samlet til et bruk.

Opprinnelig omriss i blått av begge Ile gardene inklusive alle fradelte bruksnummere. Den fargelagte delen er nåværende Nordre Ile

stad - Ile, gnr 4 og 5

Nordre Ile, 1958

Even Evensen, hadde garden i noen år før han overlot den til sin sønn Even Ihle. Han døde ung og etterlot seg kona Anne Louise med tre mindreårige samt et ufødt barn.

I denne perioden var det et teglverk på garden. Når og hvor lenge produksjon av teglstein foregikk er usikkert.

Gundersdatter Ihle-Eie bør bøde 16 Spesidaler til Næss Præstegjelds fattigkasse eller i mangel av formue dertil, hensettes i Fængsel på Vand og Brød i 8 dage». Den endelige dommen endte med at Anne skulle betale 12 spesidaler.
(Norges Rikstidende nr. 119, 1831)

I tillegg til fraskilt seterskog er det etter 1900 solgt unna gamle husmannsplasser og boligtomter.

I dag er det 31 bruksnummer fraskilt Nordre Ile.

Arveparter og odelstridigheten gjorde at eieren av Søndre Ile, Erik Engelsen også kjøpte Nordre Ile.

En takst fra 1764 viser at det var mange bygninger på garden, men også et stort forfall. Her var det stuebygning, bryggerhus

med melkebu, bu med loft og kjeller, stabbur, treskelåve, stall, sauehus, fjøs, grisehus, kjone, smie og to skjul.

Engelsens bror Kristoffer overtok begge Ile-gardene. Etter tre ekteskap døde Kristoffer og hans 50 år yngre kone Berte, giftet seg med vaktmester Even Jakobsen Farset. Deres sønn,

Sørgeligst bekjentgjøres herved at min elskelige og uforglemmelige Mand, vore 3 Børns ømme Fader, Even Govenius Ihle avgik ved Døden efter 11 Dages haard Sykdom i sin Alders 32th Aar, den 15de dennes. Louise Ihle, født Frogner.
(Morgenbladet 29. november 1851)

Berte Pedersdatter og vaktmester Even Jakobsen Farsets etterkommere har siden 1780-årene vært eiere av Nordre Ile.

Under garden er det registrert sju husmannsplasser.

Anne Gundersdatter bodde på Ihle-Eie, trolig søster av husmannskona Olia Gundersdatter i Nordmannerud

I 1831 ble Anne stevnet for retten «... tiltalt for ulovlig at have practiseret som Jordemoder og herved forarsaget Barselqvinders og Fosteres død.» Ved sorenskriveren i Øvre Romerike ble det avsagt dom: «Tiltalte Anne

Teglværk beliggende ved Vormen elv paa Gaarden Ihle i Næss ¾ miil fra Eidsvoldbakken samt havnegang til 1 hest ønskes bortforpagtet. Det bemærkes at Materialierne hvoraf Stenen gjøres, ere særdeles gode. De herpaa reflekterende ville behage at henvende sig til Even Ihles Enke.
(Morgenbladet 16. desember 1951)

Søndre Ile

Omkring 1700 var garden delt mellom bondegods og borgergods. Gjerd Andersen var den siste som eide borgergodset. Han var opprinnelig fra Danmark og kom til Norge på 1600-tallet i tjeneste til kjøp- og embetsmenn. Han slo seg stort opp som blant annet trelesthandler og kjøpmann og tittelen generaltollforvalter. Andersen kjøpte opp eiendommer på Romerike for å kontrollere skogsressurser samt sager hvor han kunne skjære eget og innkjøpt tømmer. Han var innblandet i det såkalte store tollsviket i Christiania, det største organiserte tollsviket avslørt i norsk historie. Hans tilknytning til Nes og Fenstad var også hans ekteskap med Elisabeth Trane, datter til sognepresten i Nes, Samuel Thrane.

Den første brukeren av garden, Amund, er registrert i 1593. Bondegodset, altså halve gården, skiftet eiere og brukere fram til 1705. Da var det slutt på borgergodset. Gjerd Andersen utstedte skjøte på parten til Engel Kristoffer Maura fra Nannestad som da ble det første eier av hele garden. Etter en

besiktigelse var noen av husene i dårlig forfatning, mens andre var bra. Imidlertid strøk alle husene med i en brann i 1713.

Sønnene Erik og Kristoffer Engelsen som nevnt under Nordre Ile, eide nå begge gardene. Etter ulike giftermål og gjengifter gjennom årene, ble Johannes Halvorsen eier av både Nordre og Søndre som Berte Pedersdatters tredje ektefelle. Etter tvister og odelskrav fram til 1816, ble Berte og Evens etterkommere eiere av Nordre Ile mens Johannes Halvorsen overtok Søndre.

Johannes Halvorsen fikk i 1801 kongelig bevilling til å drive gjestgiveri. Han hadde lov til å brygge øl til gjestgiveriet, men ikke til å brenne brennevin. Hvert år måtte det betales inn en avgift på 2

prosent av omsetningen til staten. I tillegg var det forbudt å holde kro for andre enn reisende.

Etter Bertes død i 1793 og i et nytt ekteskap, ble det Johannes Halvorsen sønn Ole som overtok Søndre Ile i 1825. Siden har garden vært i etterkommernes eie.

Den eldste husmannsplassen er Mannerud, men både Sanderud og Arnestua høyst sannsynlig ble tatt opp før 1700. I dag er det 28 bruksnummer fraskilt Søndre Ile.

å reise hjem. I butikken sto de nemlig oppradd for hjelp. Varebeholdningen var ikke bare matvarer, men klær, stoffer, gaveartikler og litt verktøy også. Dagny var en aktiv dame i lokalmiljøet, i revyer og sanitetsforeningen. Flere unge fenstadkvinner sto gjennom årenes løp bak disken hos den omgjengelige og hyggelige Dagny. Hun mistet mannen sin Øystein Holter i 1966. I 1970 etter 42 år drift stengte hun butikkdøra for godt. Hun var for gammel til de nye regler om moms og sånt, mente hun. Dagny Berg Holter døde i 1981, 82 år gammel.

Ihle landhandleri

I 1900 kom Ole O. Berg fra Ullensaker til Ihle og overtok landhandleriet etter sin bror som emigrerte til Amerika. Da Ragnhild fra Ihle og ektemannen Marius Kristensen overtok butikken rundt 1909, kjøpte Berg nabogarden Lie og åpnet

butikk der en periode. I 1928 ble avdøde Bergs datter Dagny ny innehaver av Ihle-butikken. Det var uvanlig at «kvinnfolk» drev forretning, som Dagny senere fortalte. Aller nådigst fikk hun gå på handelsskole i Oslo i tre måneder. Men hun måtte sløyfe siste eksamensdag for

Ihle landhandleris nye butikklokale sto ferdig i 1918. Etter at butikkdriften opphørte, har bygningen vært brukt til bolig.

Ihle skole 1905-06

Ihle skole

I 1857 ble det bygget og opprettet fast skole ved Ihle. Daværende eier av Søndre Ihle Johannes Olsen stilte tomt på eiendommen til disposisjon. Pådriveren for å få opprettet skole, både ved Ihle, Jerpestad og på Grimkelsrud (på Brårud), var stortingsmann Ole Walstad.

I Fenstad Annex til Næs Præstegjeld paa øvre Romerige bliver en Lærerpост ved en fast Skole ledig til førstkommende Nytaar. Skoletiden er 40 Uger aarlig med

33 Timers ugentlig Undervisning. Til Skolen hører 13 Maal Jord med fornødne Uthuse samt en velindrettet Familiebekvemmelighet i en ny Skolebygning hvorunder er opført hvælvet Kjælder – Alt til Benyttelse for Læreren. Den aarlige Løn er 80 Spd, 4 Tønder Byg og 20 Favne Brænde. Ansøgning om denne Post, ledsagede med Attester for Duelighet og Vandel, stiledet til øvre Romeriges Provsti bedes i betalte breve indsendte til Undertegnede inden 15de September, førstkommende. 3 Maaneders Opsigelse betinges.

Brochmann, Sognepræst til Næs. (Morgenbladet 5. august 1857)

Hvem som fikk den utlyste lærerstillingen ved Ihle, er høyst usikkert. En Hole er nevnt som skolelærer i Fenstad før 1862. I folketellingene 1865 og 1875 er Hans E. Borgen fra Ullensaker oppført som lærer og seminarist ved Ihle-skolen. Skolekretsen var fra nord i Åland til Frilset på grensa til Eidsvoll. I 1937 besluttet Nes kommune å sentralisere skolene, og elevene ved Ihle skulle overføres til Jerpestad. Motstanden nord i bygda ble stor. Foreldrene gikk til skolestreik, og barna møtte ikke opp til første skoledagen etter ferien. Det resulterte i at overflyttingen ble utsatt. Fra skoleåret 1938/39 begynte imidlertid storskole-elevene, det vil si fra 4. til 7. klasse, på Jerpestad, skyssed med buss. Etter krigen ble sammenslåingene gjenopptatt, og i 1948 ble også 1.-3. klasse overført til Jerpestad, og Ihle skole nedlagt. Skolebygningen ble utleid til boliger, og i 1957 solgt til Ihle Sanitetsforening. Siden 2016 har Fenstad vel vært eiere av huset.

Ihle meieri

De første opptegnelse om meieri i Ihle-grenda er fra 1868. Det er høyst usikkert om dette lå under Ihle eller nabogarden Rud. Heller ikke kan det sies noe om hvor lenge dette var i drift.

I 1897 ble det startet et nytt Ihle meieri. Eieren av Søndre Ihle, Ole Ihle, var drivkraften bak etableringen. Tomt ble fraskilt Nordre Ile. Den meieribygningen som fortsatt står, ble bygget i 1909. Utdannede meiersker fra flere kanter av landet kom hit i tillegg til mannlige maskinister. Gjennom årene høstet de ansatte flere utmerkelser for sine produkter, og meieriet ble kvalitetsmeieriet i Nes.

Ved en utstilling i Trondheim i 1902 ble det sølv- og bronsemedaljer for

meieriets produkter. Senere høstet de både gullmedaljer og diplomer for sitt smør og sin nøkkelost. I tillegg laget de også mysost.

I 1913 ble meierske Johanne Bøe tildelt utmerkelse Den norske meieriforenings gullmedalje for det fineste smør tre år på rad.

Melk og fløte som ble videresendt, ble fraktet med båt på Vorma eller med hest på gjørmete veg til Eidsvoll. I 1924 ble det slutt på ysting og osteproduksjon, og meieriet ble et melkemottak. Året etter

Ihle meieri ca 1910

Nes. Ihle Meieri.

ble det investert i en Ford lastebil som fraktet melka. Den tok også med seg passasjerer og annet gods på ruta.

Etter krigen gikk det sakte med sikkert mot slutten for meieri-epoken ved Ihle. I januar 1954 gikk meieriet inn i Eidsvoll meieri.

(Kilde: Torleiv Rimstad: Meieria i Nes)

Borgen Sag

Tekst: Utt drag fra Helge «Ging»Strupstads beretning

Borgen sag 1968

Som smågutt «bodde» jeg nærmest i Kvenna. Det krydde av unger i Nyborg og Nord-Kvenna. I Vest-Kvenna bodde Sigurd Tronerud som vi kalte «Tittis». I Kvennkroken kjente vi hver tue og stein, og mange harde slag ble utkjempet der.

På lykkja i Nord-Kvenna lå en kvennstein, men den forsvant etter hvert. På bua på Børje henger det, håper jeg, et par møllesteiner som helt sikkert kommer fra Kvennfossen. Foran trammen i Nyborg lå også en møllestein. Den ble fraktet opp til Hagadalen sammen med Nyborgstua da den ble tømret ned i 1973 og tømret opp igjen i Hagadalen i 1974. Det har tydelig vært mølledrift i Nord-Kvenna i generasjoner, noe de mange møllesteiner vitner om. Antakelig var det mølle både ved Kvennberget og i Kvennfossen.

Sagbruksprivilegiene kom i 1688. I 1683 ble det, ifølge opplysninger, skåret 600 bord på Børgen sag. På den tida var ikke Børgen blitt delt ennå mellom Amund og Hans, så hele Børgen skog var samlet. Garden disponerte to fallrettigheter, Kvennbergfossen og Kvennfossen, så

alt lå til rette for sag og mølledrift. Sagene var oppgangssager med ett sagblad. Det var rett, av håndsmidd jern med tykkelse opp til ¼ tomme. Man kunne bare skjære en stokk om gangen siden det var bare et blad i grinda. Tømmeret ble fløtt på Kampåa til saga som lå ved Kvennfossen. Da var det antakelig både mølle og sag der. Eier av Børgen, Ole Christian Borgen, deltok i fløtinga i 1898. Da falt han i vannet, fikk lungebetennelse og døde en tid etter, 47 år gammel. Hans søstre, Laura og Gina overtok garden og det er å anta at sagbruket forfalt. I 1920 overtok min mor garden, og min far satte i gang saga igjen.

Den ble flyttet opp til Børjeteiet. Jeg kan meget godt huske den sto der, omtrent nøyaktig på samme sted som kårbygningen står nå. Trekkraften var dampmaskin, en såkalt lokomobil, med et digert svinghjul. Gjennom en luke i gulvet i maskinhuset forsvant flis og ved.

Det var alltid spennende på saga med mange smågutter. Konjunktorene tok seg opp igjen i slutten av 30-åra og behovet for trelast økte. I 1936 – 1938 var det etter forholdene stor drift der, noe bildet med arbeidsfolka viser. Sagmestere var som regel Kristian og Ole Smedsrud. Magnus Tranum var fast plankesjauer. Alf Steffenrud likeså. Henry Borgersrud opererte alltid skarva. Det var en jobb han likte. Hester med geitdoning sørget for tømmertransporten fra skogen til saga, en stadig strøm av tømmerlass for å holde saga med tømmer. Far var ikke fornøyd med dampmaskinen som trekkraft. Han bestemte seg for å flytte saga ned til Kvennfossen og anskaffe turbin. Dette skjedde i 1939, men saga ble ikke klar til sagskur den kommende vinteren. En provisorisk sag ble raskt satt opp litt nordvest for Åborgstua. En ny traktor ble kjøpt, fin å se på, rød og med gummi hjul.

KÅRSTAD
TREVAREFABRIKK
Etablert 1949
Gode trapper fra første trinn

Movegen, 2170 FENSTAD • Tlf: 63 90 41 71 • Faks: 63 90 91 78
k-kaarst@online.no • www.kaarstadtrapp.no

Borgen sag 1936

1. rekke: fra v: Jon Strupstad, Kristian Smedsrud, Johan Steffenrud, Magnus Trandum
2. rekke fra v: Kristian Martinsen, Magnar Moen, Ole Engebretsen, Ole Smedsrud, Alf Steffenrud, Erik Fjellhaug

Men det var en del trøbbel med den nye traktoren og ble derfor returnert til Oslo. Engebret Rolstad på Nordre Rolstad var, etter det jeg tror, den eneste i Fenstad som hadde traktor dengang. På denne tiden raste den finsk-russiske vinterkrigen, og i matpausa snakket sagkara mye om de modige finnene, husker jeg. Saga i Kvennfossen sto klar til drift for sesongen 1940-1941. Det var et spennende øyeblikk da Zachariassen fra Sørumsand Mekaniske Verksted åpnet for vanntilførselen til turbinen ved å dreie på det store rattet ved damluka. Sagbladene begynte å gå rundt, hurtigere og hurtigere.

Men sagtomta ble for trang. Etter krigen i

1945 skulle landet gjenreises. Det krevde tilgang til alle slags byggevarer og trelast. For tredje gang på knapt et tiår, ble saga flyttet igjen, opp til Nyborg. Med arbeidet som ble igangsatt med Kampåveien i 1946-1947, fikk saga en gunstig plassering. På lykkja var det god plass både for tømmer, planker og bakhon. Drivkraften ble en råoljemotor som dunket og banket så det hørtes over hele bygda. Entreprenør Tor Furuholmen A/S var avtaker av plankene. Saga på Nyborglykkja var i virksomhet hver vinter, i

alle fall inntil 1968 og senere sporadisk. I 1973 forsvant Nyborgstua, og saga stod der, ensom og forlatt. Slik endte sagaen om Borgen sag som hadde vært i drift helt siden 1600-tallet.

Men det kom etter hvert andre tider og muligheter. I 1993 gikk bøndene på Børje, Staksvoll, Rud og Ihle sammen om å starte opp saga igjen. Nå i mer moderne utgave og med ny logo og nytt navn, Kampå sag. Planen ble realisert i 1995. Det ble satset på spesialdimensjoner, og det var tydeligvis riktig. Saga var i drift fram til 2018.

Hver gard har sine egne tradisjoner, og de gardene hvor det var mest virksomhet blir vel mest beskrevet. Men det var også såkalte mobile sager i Fenstad. Som smågutt kan jeg huske at det var en slik sag på Staksvoll før krigen. Den sto rett øst for garden. Videre var det en mobil sag på sørsida av Langvatnet, drevet av Ole Kristensen på Nedre Grinder. Jeg tror det har vært flere mobile sager i Fenstad enn de som er nevnt her.

Mobilt sagbruk

Juleannonser fra Raumnnes 16. desember 1959

Julebutikken for store og små
Alle må se vårt gode utvalg i JULEPRESANGER
for mor, far, barn og hele familien

Større plass og større utvalg enn noen gang før

E. Rasmussen
Arnes
GLASSMAGASIN
Tlf. Aarnes 3205 - 3010

Julekorttradisjon

Tekst: Boye Trandum

Kilde: Store norske leksikon, Digitalarkivet

Skikken med å sende julekort til hverandre startet tidlig på 1880-tallet her i Norge. Det var et fenomen som økte raskt i omfang. Et av de første norske julekort gjengav Adolph Tidemands *Stabbur med kornnek*. Populære var også Nils Bergsliens tysk-inspirerte nissebilder, hvor nisser med tynne ben og store mager spiste julegrøt av svære gryter eller rosemalte fat. Den mest produktive norske julekorttegneren var trolig Per Lillo-Stenberg, som i mellomkrigstiden tegnet hundre originale julekort. Okkupasjonsårene

frembrakte en egen type av julekort som ikke bare var knyttet til julen, men også henspilte på den aktuelle politiske situasjon, hvis man «leste mellom linjene». Se julekortet til høyre med de norske fargene.

TRENGER DU HJEMMELADER TIL EL-BILEN?

Vi installerer ladestasjon hjemme hos deg med egen kurs fra sikringskap og inntil 10 m kabel

12.990,- Fra kr.
inkl. mva.

OMBYGGING AV SIKRINGSSKAP

Vi bygger om til automatsikringer med inntil 8 kurser, jordfeilbryter og hovedsikring!

6990,- Fra kr.
inkl. mva.

Ser sikringskapet ditt sånn ut? **Ta kontakt med oss for gratis befaring**

Vi utfører også **el-kontroll, internkontroll og termofotografering** i elektriske anlegg: bolig, næring og landbruk.

Øvre Hagaveg 2, 2150 Årnes
Tlf. 63 90 07 80
post@arneselektro.no
arneselektro.no

Årnes Elektro

TIPPING
RIKSTOTO
POST
APOTEK-UTSALG

NORSK TIPPING

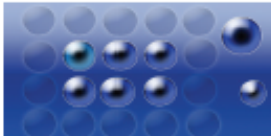

TOTO

joker

FENSTAD
www.joker.no

ÅPNINGSTIDER
MANDAG - FREDAG
7-20
LØRDAG
9-19

Vi kan friste med VARM LUNSMAT Ring 63 90 41 41 og bestill PIZZA

 FENSTAD AUTO AS
Vi er der du er

Eidsvollvegen 831, 2170 Fenstad. Tlf. 63 90 89 00.
Besøk oss også på: www.fenstadauto.no

Nybil • Bruktbil • Snøscootere • Service og ettermarked

Stjel varme med en CTC varmepumpe

Varmepumpene EcoHeat (væske/vann) og EcoAir (luft/vann), stjeler effektivt varme fra naturen rundt deg.

- Du sparer fra 50 til 70% av fyringsutgiftene
- Du øker verdien på huset
- Du får høy komfort og et deilig inneklima

**DET ER FAKTISK
LOV Å STJELE
VARME FRA
NATUREN**

Snakk med oss om hva som er riktig løsning for ditt hus.

www.NVG.as Norsk Varmegjenvinning AS

Eidsvollvegen, 2170 FENSTAD
Telefon 63 90 21 35. E-post: post@nvg.as

YX Kampå

Tlf. 63 90 43 53

Nyoppusset flott butikk og stasjon

Godt utvalg av mat:
Kebab, Hamburgere, pizza og pølser
vafler, boller,
kioskvarer og noe daglivarer

Kom innom eller ring og bestill

 Kampå bensin & service, Fenstad

isenkrambutikken
...en annerledes jernvareforretning...

Adresse: Eidsvollvegen 481-515, 2160 Vormsund
Tlf: 63 90 11 90 - www.isenkrambutikken.no

Din jernvarebutikk i Fenstad!

Flyfoto i Fenstad - Grindervegen

På folkemunne kalt Korea

Tekst: Boye Trandum

Før den nåværende FV 177, parseller utbygd mellom 1915 og 1924, var Grindervegen en del av den gamle hovedvegen gjennom Fenstad. Veggen gikk rett nordover over jordet forbi innkjøringa til Grinder, mellom Rolstad-gardene, videre tett ved Nedre og Øvre Valstad og opp mot Ihle.

Sørover fra krysset Grindervegen/Svanfossvegen gikk veien på skrå over Kaiesletta og fulgte nærmest Idrettsvegen omtrent fram til Måltrostvegen og munnet ut på fv 177 rett ved der gangstien kommer ut på gangfeltet.

Området Grindervegen ble, og blir av mange fortsatt kalt Korea. Grunnen til dette kallenavnet var at området øst for vegen stort sett var myr og våte områder (Grindermåsan). Bakgrunnen var visstnok en munter kommentar om at her var det så vått at en kunne begynne å dyrke ris, slik de gjorde i Korea.

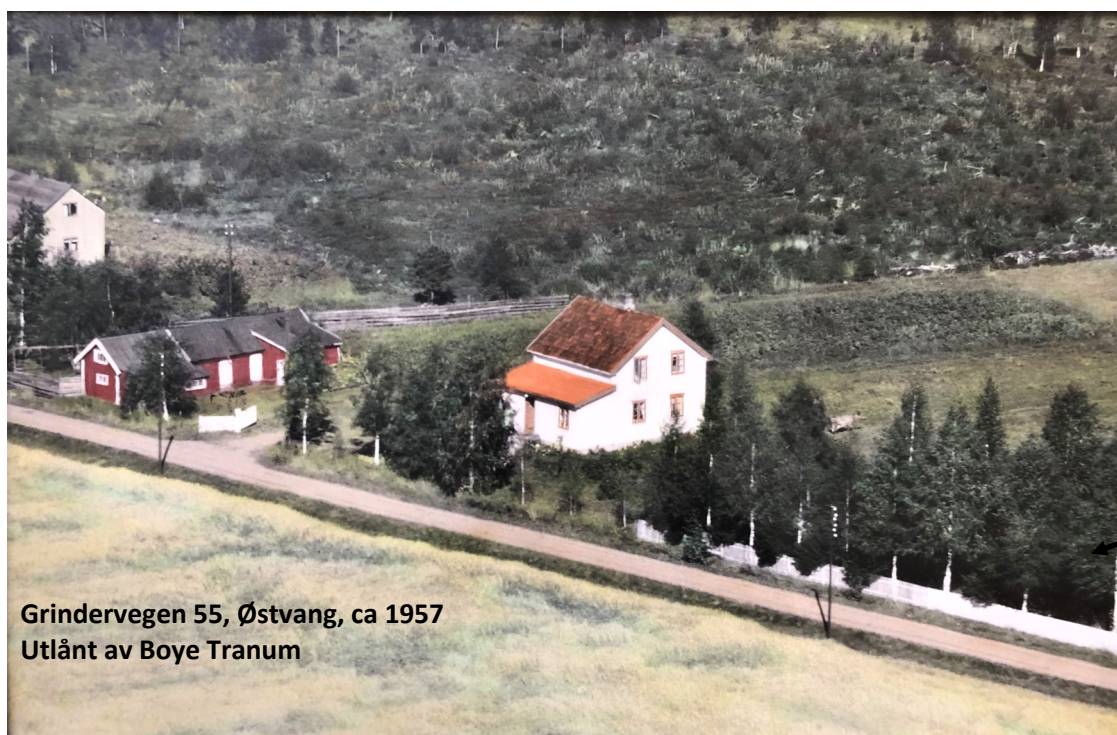
Fra Grindervegen gikk det en hest- og kjerreveg ned mot Svanfossen forbi Moløkken, gjennom Grindershagan, over Grindershagen, videre forbi Bøndenes hus ned til elva. I motsatt retning, østover fra Grindervegen, gikk den gamle vegen på skrå gjennom skogen, ved nåværende bebyggelse i Grinderstubben og fram til krysset ved Fenstad Auto mot skogsområdene øst for Kampåa.

På flyfoto øverst til høyre ligger Granmo i forgrunnen. Stedet

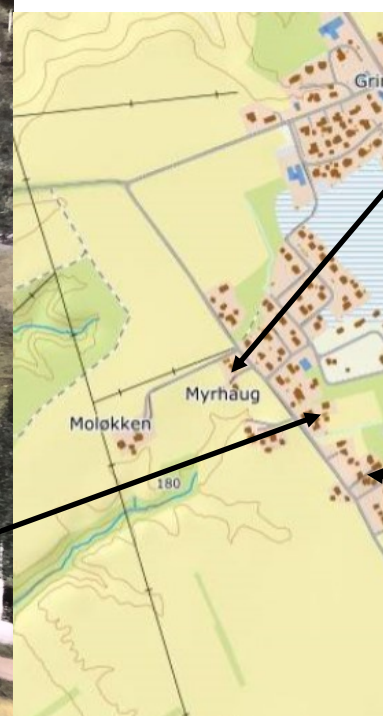
ble fraskilt Grinder i 1916 og solgt til Olaf Olsen og kona Ragna. Granmo ble også familienavnet. Huset på andre siden av vegen for Granmo er Moløkken Østre, og på skrå opp til høyre, det gamle uthuset på Nordenga. Det hvite huset til høyre for Nordenga er Rolstadenga som nå er omkranset av tett skog. Øverst i venstre hjørne av bildet, skimtes Søndre Børgen.

Nederst til venstre ser vi Østvang, fraskilt Furuholmen (tidligere fraskilt Grinder og Grindermosen) i 1936. Stedet ble da kjøpt av Gina og Gudbrand Trandum. I uthuset som ble revet rundt 1963, hadde de et par kuer, to-tre griser og høner på fjøsloftet. På jordet går melkekua Sølvi. Til venstre ses naboeiendommen Slettum, kjøpt av Ragna og Erik Johnsen i 1945. I dag er området bak huset bebygd og med veinavn som Slettumvegen og Slettumsvingen.

Nederst til høyre er stedet Havnes, fraskilt i 1939 og kjøpt av Alma og Sigurd Høiby. Både bolighuset og uthuset på bilde er borte, og nye oppført. Den store røde bygningen i bakgrunnen er Torvhuset som sto langs fv 177. Dette er revet nå. Her ble det produsert torv stukket ut på det nærliggende myrområdet. Vi ser også villabebyggelsen langs veien i nærheten av Torvhuset. I øvre kant av bildet ligger Åslund med rød låve og hvitt hus.

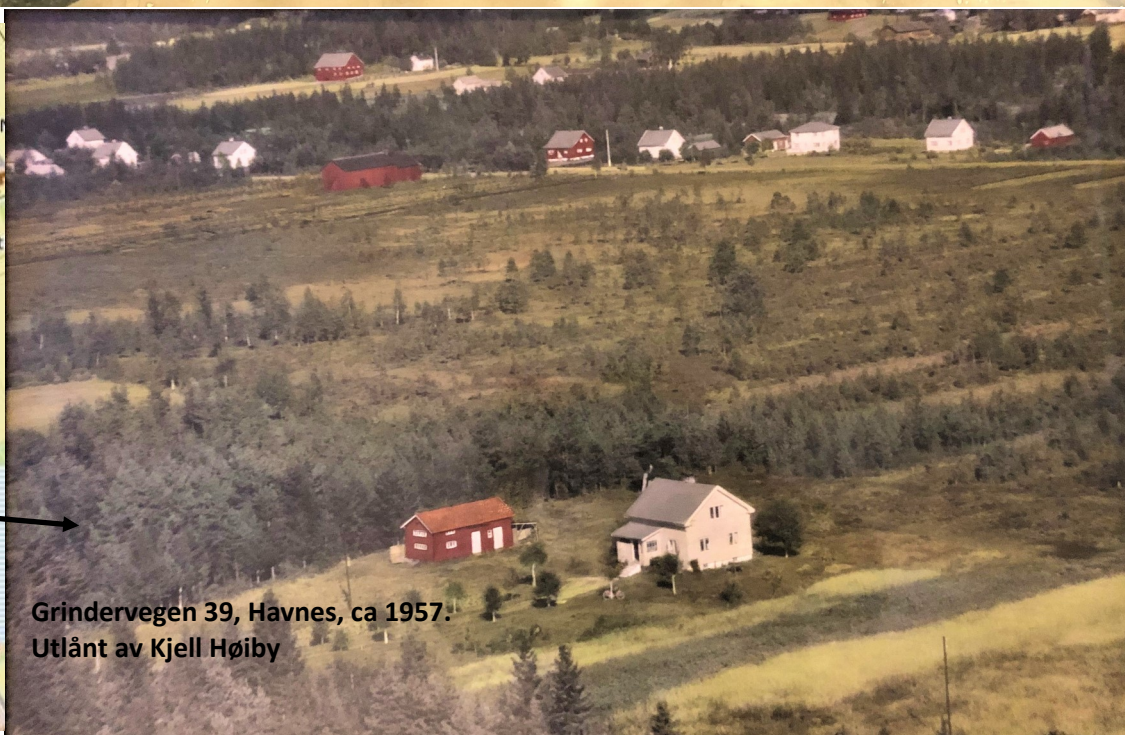

Grindervegen 55, Østvang, ca 1957
Utlånt av Boye Trandum

Grindervegen 70, Granmo, ca 1957
Utlånt av Steinar Molstad

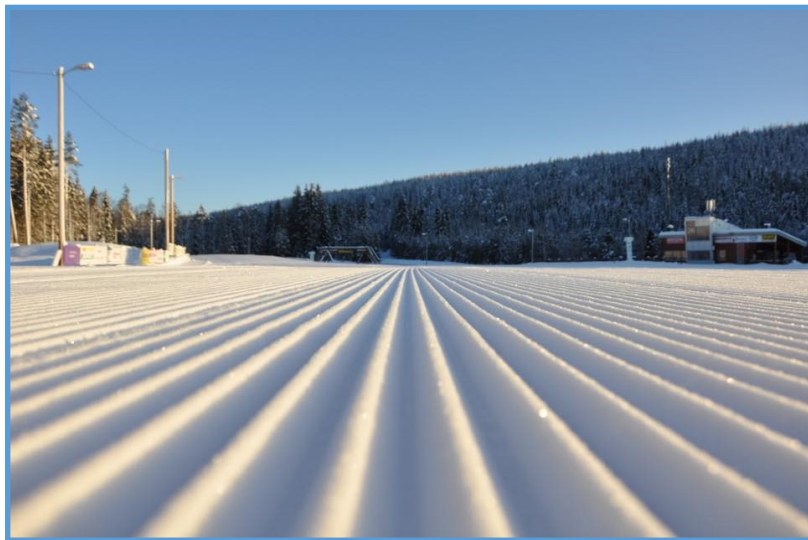

Grindervegen 39, Havnes, ca 1957.
Utlånt av Kjell Høyby

Nes Skianlegg i Fenstad

Tekst: Ingrid Helene Grøtta Østvold

Foto: Tronn Grøndal og fra Nes Skianleggs FB-side

Emil Strand og Knut Martinsen sørger for «trikkeskinner» og kjører løyper i store deler av Fenstad utenom skianlegget. Både snøscootere og løypemaskiner er utstyr med GPS for automatisk oppdatering i Skiforeningens

Siden Nes Skianlegg ble etablert i 1992 så har anlegget vokst seg stort. Det er stadig under forbedring av nye traséer og flere store skiarrangementer har nettopp blitt lagt til Nes Skianlegg.

Nes Skianlegg har FIS-godkjente løypetraséer på 1, 2, 3 og 5 km, sprintløype, snowboardbakke og asfaltert rulleskiløype. Anlegget har i tillegg 2 løypemaskiner, snøproduksjonsanlegg, innendørs smøreboder, arenabygg, skistue (kafeteria) og paviljong.

Tar man seg en tur opp til anlegget så blir man alltid møtt med blide fjes og et «hei».

Så fort gradestokken kryper ned mot minusgrader så settes snøproduksjonen i gang. Alt vedlikehold, som produksjon av snø, er

dugnadsarbeid. Det er vel det man kaller en god dugnadsånd.

Det er ikke bare «litt» snø som produserer for at forholdene skal bli tilrettelagt på best mulig måte.

Tidligere har det vært arrangert KM, Equinor Norgescup og nå på nyåret står Skandinavisk Cup for tur – datoene er 3. - 5. januar 2020. Da bør man ta seg en tur i skianlegget som publikum.

Hogne Børgersrud kan fortelle at det er internasjonal deltagelse fra Baltikum, Finland, Danmark, Norge og Sverige.

Vi håper at vår egen Amalie Ous også står på startlisten. De som ikke er på

Nes Skianlegg er stiftet av samtlige idrettslag som samarbeider.

- Nes Ski
- Fenstad Skiklubb
- Fenstad Sportsklubb
- Haga IF
- Halmsås og Omegn Skilag
- Hvam IL
- Raumnes & Årnes IL,
- Vormsund Skiklubb
- Nes Sykkellubb

World Cup, de deltar på Skandinavisk cup. Skandinavisk cup arrangeres hvert år mellom Sverige, Norge og Finland.

Store mengder snø blir produsert

Kom til oss så hjelper vi deg med fargesetting, løsninger tilpasset ditt hjem og din smak!

FARGERIKE
SLETVOLD

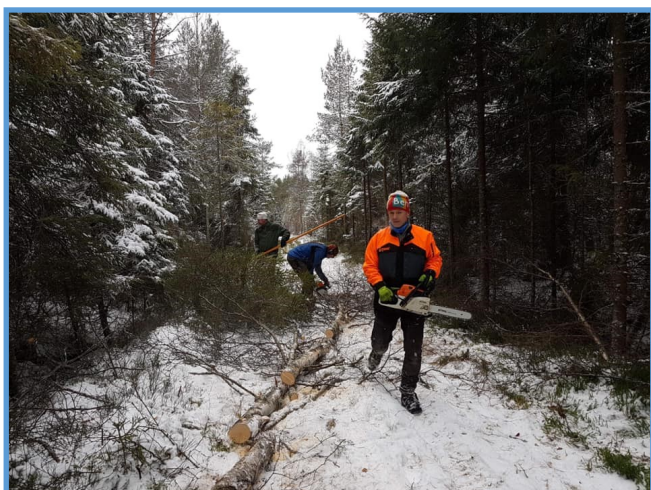
Ringvegen 23 - Jessheim - Tlf. 63 97 06 09
Mandag-fredag 09-18 Torsdag 09-19 Lørdag 09-16
www.fargerike-sletvold.no

F.v: Hogne Borgersrud, Ragnar Johnsen, Tor Strand, Erland Skogli, Thomas Fjellheim og Per Even Brenna

Mange frivillige er klare for Skandinavisk cup.

Traséene må ryddes

AKA

Transport a/s

AKA transport a/s ble startet i Fenstad i 2007. Det ble startet med kranbiler, men har siden det vokst til et firma med 6 ansatte som i dag også tar på seg transportoppdrag med tippbil og krokbil og i tillegg tar gravearbeider av alle typer.

Firmaet har adresse i Farsetvegen. Daglig leder er Jånn Arne Arnestad.

FENSTAD BYGG AS

ENTREPRENØR OG BYGGMESTERFORRETNING

Styret i Fenstad Vel

Leder	Astrid Jakobsen	Telefon 41 53 39 38	astrid@fargerike-sletvold.no
Nestleder	Terje Woldsnes	Telefon 91 37 43 29	tw@bama.no
Sekretær	Mads C Oppegaard	Telefon 97 75 61 95	mads.oppegaard@vegvesen.no
Kasserer/Fenstadsøktningen	Boye Tranum	Telefon 94 15 14 65	boye.tranum@dnvgl.com
Styremedlem	Kari Engh Nyjordet	Telefon 41 69 70 21	kari.ENGH.nyjordet@tbane.no
Styremedlem	Trond Molstad	Telefon 947 85 331	trond.molstad@live.no
Styremedlem	Gunn Molstad	Telefon 932 31 746	gunnmolstad@live.no
1. vara	Arne Hovland	Telefon 92 41 19 26	arne-hovland@hotmail.com
2. vara	Sigurd Løse	Telefon 970 0 508	siguloes@live.no

Konto: 0540 08 48612 • Vi er med i grasrotandelen, gi din støtte til Fenstad Vel • Org.nr. 994 547 798 • www.fenstad.no
Bli Medlem • Kontingent kr 250,- for husstand, kr 150,- for pensjonister • Betal til konto 0540 08 48612 • Vipps 21271

«I'm dreaming of a white Christmas» sang Bing Crosby. Gang på gang. Og platen ble kjøpt i enorme mengder. Flere titalls millioner faktisk. Den vakre melodien vil for alltid bli forbundet med Bing Crosby. Langt færre tenker spesielt mye på Irving Berlin. Komponisten. På denne tiden av året er det langt flere enn de to amerikanerne som drømmer om

den hvite julen. Og sant å si er det jo noe ekstra med det myke teppet som brer seg skinnende utover jorder og trær og fjell. Noen av oss unner faktisk snøfjonene å sveve ned mot travle gater og veger også.

På tegningen har jeg drømt fram

minner fra flere tiår tilbake. Bestefar smed er på veg inn med juletreet, bror min dilter frydefullt etter med et nek som skal glede fuglene og vil få sin plass i en høy syrinbusk i hagen. Men plassert slik at vi kan se det fra kjøkkenvinduet. Bestemor har vært hos Svangros og to av venninne hennes i fjøset som snarest, og mor er inne på bua for å hente inn litt godt til kvelds. Sjøl sitter jeg inne i varmen ved kjøkkenbordet og lar fargestiftene boltre seg over blanke ark. De er snart brukt opp nå, stiftene. Men kanskje ligger det noen nye under treet på julaften? Det er grunn til å håpe.

Ute er det så hvitt så hvitt på bakken. Men kvelden sniker seg innpå og slår av bryteren for snøens glitrende lys. Det mørkner. Flere fjoner er på veg. Rolig danser de seg nedover mot stemningsskapende førjuls dager.

Jo, da. Julen var alltid hvit i gamle dager. Erindringens mekanisme sørger for å

viske ut de mer ubehagelige deler av de meteorologiske sannheter. Bare det gromme og romantiske og hvite sitter igjen...

Snart er det julaften. Og vi blir litt barn igjen. Gleder oss til samvær med våre kjære, til god mat og godt drikke. Kanskje ser vi fram til en og annen gave også. Når vi så samles rundt ribbe og pølser, pinnekjøtt, fersk torsk eller lutefisk, streifer kanskje en og annen tanke vår egen situasjon i denne ubarmhjertige verden. Vi har det jo så utrolig godt her i landet vårt. Hvorfor kan ikke alle ha det slik?....

For adskillige betyr kirken mye i julen. Og samværet med kjente og kjære rammet inn av vakker musikk og varme presteord gjør inntrykk også på mange som til daglig ikke ofrer kirkelivet så mange tanker. Religion fortøner seg nok som fremmedelement i de flestes travle hverdag. Da anses nok engelsk fotball og intetsigende TV-serier for langt mer attraktive enn Jesus og hans disipler. «Og det skjedde i de dager at det utgikk et bud fra keiser Augustus at all verden skulle innskrives i manntall...»

Det er så vakkert, juleevangeliet. Vi tåler så godt å høre det. Gang på gang...

God jul alle sammen. Og et fredelig nyttår må det i all beskjedenhet være tillatt å håpe på. Og ønske...

Willy Injer døde i 2006. Hans betraktninger rundt julen 2001, er gjengitt med tillatelse fra hans familie.

LEIE AV FENSTAD VELHUS

Kontakt for bestilling :

Arne Hovland tel 924 11 926

Tid medlem/ikke medlem

Ukedager: 500 /600

Fredag til søndag 1700/1800

Pluss 300 for vask pr leie